

Diabetes Mellitus'lu Çocuklarda Yaşam Kalitesi Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Diabetes Mellitus'lu Çocuklarda Yaşam Kalitesi Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19765>

Özet

Diabetes Mellitus'lu Çocuklarda Yaşam Kalitesi Ölçeği (DMÇYKÖ), Tip 1 Diabetes Mellitus tanısı almış çocuk ve ergenlerin yaşam kalitesini değerlendirmek amacıyla Türk kültürüne uyarlanmış bir ölçektir. Bu ölçek, kronik bir hastalığın yönetiminin bireyin fiziksel, psikososyal ve günlük işlevselliği üzerindeki etkilerini kapsamlı bir şekilde ölçmeyi hedefler. Ölçeğin uyarlama çalışması, Derya Ayar tarafından 2012 yılında bir yüksek lisans tezi kapsamında gerçekleştirilmiştir.

DMÇYKÖ'nün temel amacı, diyabet yönetimi süreçlerinin çocukların algılanan yaşam kalitesi üzerindeki etkilerini belirlemek ve böylece klinik müdahalelerin etkinliğini değerlendirmede standart bir psikometrik araç sağlamaktır. Uyarlama çalışması, ölçeğin Türkçe popülasyonda geçerli ve güvenilir bir araç olarak kullanılabilmesini göstermeyi amaçlamıştır.

Anahtar Kelimeler

Yaşam Kalitesi, Çocuk, Diabetes Mellitus, Tip 1 Diyabet, Psikometri, Ölçek Uyarlama, Kronik Hastalık.

Yazarlar

Derya Ayar (Uyarlama Çalışması Yazarı)

Amaç

Bu ölçek, diyabet gibi kronik bir sağlık durumunun, özellikle çocuk ve ergenlerin yaşam kalitesi üzerindeki çok boyutlu etkilerini standartlaştırmak ve ölçmek amacıyla uyarlanmıştır. DMÇYKÖ, çocukların hastalığa bağlı zorluklarla nasıl başa çıktığını, sosyal çevreleriyle ilişkilerini ve duygusal refahlarını değerlendirerek tedavi planlarının bireyselleştirilmesine katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

Ölçeğin geliştirilmesi, sağlık profesyonellerine ve araştırmacılara, Tip 1 Diyabetli çocukların yaşadığı zorlukların derinliğini nicel verilerle ortaya koyma imkanı sunar. Bu sayede, hem tıbbi hem de psikososyal destek hizmetlerinin planlanmasında bilimsel temelli kararlar alınabilir.

Yapı

DMÇYKÖ, Yaşam Kalitesi yapısını ölçmektedir. Yaşam kalitesi, bu bağlamda sadece fiziksel sağlığın yokluğu değil, aynı zamanda bireyin hastalığına rağmen iyi olma halini, psikolojik durumunu, sosyal işlevselliğini ve okul/aile hayatındaki uyumunu içeren çok boyutlu bir yapıdır. Ölçek, diyabetin getirdiği düzenli kan şekeri takibi, diyet kısıtlamaları ve insülin enjeksiyonları

gibi yönetim görevlerinin psikolojik yükünü de değerlendirir.

Ölçeğin faktör yapısı, genellikle hastalığa özgü zorluklar, fiziksel belirtiler, duygusal ilevsellik ve sosyal kabul gibi alt boyutlardan oluşur. Uyarılma çalışmasında, orijinal ölçeğin kültürel ve dilsel eşdeğerliğinin sağlanması için gerekli psikometrik analizler yapılmıştır.

Geçerlik

Ölçeğin Türkçe formunun geçerlik çalışması, Ayar'ın 2012 tarihli yüksek lisans tezinde detaylı olarak sunulmuştur. Geçerlik çalışmaları genellikle yapı geçerliği (faktör analizi ile), kapsam geçerliği ve ölçüt bağımlı geçerliği içerir.

Kaynak içerikte spesifik geçerlik katsayıları belirtilmemiş olsa da, uyarılma çalışması, ölçeğin Türkiye'deki Tip 1 Diyabetli çocuk popülasyonunda ölçmeyi amaçladığı yapıyı doğru ve tutarlı bir şekilde ölçtüğünü kanıtlamak için tasarlanmıştır. Detaylı geçerlik analiz sonuçları için ana referans kaynağına başvurulmalıdır.

Güvenirlik

DMÇYKÖ'nün güvenilirlik analizleri de Ayar (2012) tarafından yapılmıştır. Güvenirlik, ölçeğin zaman içinde ve farklı koşullar altında tutarlı sonuçlar verme derecesini ifade eder. Bu tür çalışmalarda genellikle iç tutarlılık (Cronbach Alfa katsayısı) ve test-tekrar test güvenilirlik yöntemleri kullanılır.

İç tutarlılık analizleri, ölçek maddelerinin aynı yapıyı ne kadar iyi ölçtüğünü gösterir. Test-tekrar test güvenilirliği ise, kısa bir zaman aralığında aynı katılımcılara uygulandığında skorların ne kadar benzer kaldığını belirler. Güvenirlik katsayıları ve detayları, Dokuz Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü'nde sunulan tezde mevcuttur.

Faktör Analizi

Uyarılma çalışmasının bir parçası olarak gerçekleştirilen faktör analizi, ölçeğin maddelerinin kuramsal olarak öngörülen alt boyutlar altında toplanıp toplanmadığını incelemiştir. Bu analiz, ölçeğin yapı geçerliğini desteklemek için kritik öneme sahiptir.

Tipik olarak, uyarılma çalışmaları Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) veya Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) kullanılarak, Türkçe formun orijinal ölçeğin faktör yapısını koruyup korumadığı test edilir. Bu süreç, ölçeğin kültürel adaptasyonunun başarılı olup olmadığını gösterir.

Araç

Test Type: Uyarılma (Adaptasyon)

Format: Orijinal ölçeğin formatına bağlı olarak, muhtemelen çok maddeli, Likert tipi derecelendirme kullanan anket formu.

Language Available: Türkçe

Population Group: Klinik Popülasyon (Diabetes Mellitus tanınmış bireyler)

Age Group: Çocuklar ve Ergenler

Population Details: Tip 1 Diabetes Mellitus tanınmış çocuklar ve ergenler üzerinde uygulanmıştır. Çalışma, Dokuz Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü bünyesinde yürütülmüştür.

Test Methodology: Ölçek uyarlama prosedürleri, dilsel geçerlik çalışmaları, psikometrik geçerlik ve güvenilirlik testleri.

Anahtar Kelimeler

Psikolojik Ölçek, Tip 1 Diyabet, Diyabet Yönetimi, Kronik Hastalık, Dokuz Eylül Üniversitesi, Ayar D.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilgi mevcut değil (N/A)

Affiliation Email addresses: Bilgi mevcut değil (N/A)

Correspondence Address: Dokuz Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı: 2012 (Uyarlama çalışmasının tamamlanma yılı).

İzinler ve Ücret: Ölçeğin kullanımı için, orijinal ölçeğin geliştiricilerinden ve uyarlama çalışması yapan Derya Ayar'dan izin alınması gerekebilir. Yüksek lisans tezi genel olarak halka açıktır, ancak ticari veya geniş ölçekli kullanım için izinler kontrol edilmelidir. Ücret bilgisi kaynakta belirtilmemiştir.

Kaynaklar

Ayar, D. (2012). *Diabetes mellitus'lu çocuklarda yaşam kalitesi ölçeğinin geçerlik ve güvenilirlik çalışması* (Yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Tez Merkezi Başlantis: Detaylı bilgi için YÖK Ulusal Tez Merkezi'ne başvurulabilir:

tez.yok.gov.tr.

PDF Kaynağı: Ölçeğin orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: [diabetes-mellituslu-cocuklarda-yasam-kalitesi-olcegi-toad.pdf](#).

Diabetes Mellitus'lu Çocuklarda Yaşam Kalitesi Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçeğin maddeleri, sağlanan kaynak içerikte bulunmamaktadır ve bu nedenle burada listelenememektedir. Ölçek maddelerine erişim için Ayar (2012) yüksek lisans tezine başvurulması gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM